

İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceriler

Yrd.Doç.Dr. Zühal ÇUBUKÇU*
Yrd.Doç.Dr. Mehmet GÜLTEKİN**

Özet: Ülkemizde ilköğretimin amaçlarından biri, her Türk çocuğuna iyi bir vatandaş olmak için gerekli olan temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmaktır. İlköğretimde, öğrencilere kazandırılması gereken temel becerilerden biri de sosyal becerilerdir. Bireyin başkaları ile iyi ilişkiler kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, sorumluluk yüklenebilmesinde, başkalarına yardım etmesinde, haklarını kullanabilmesinde sosyal becerilerin önemi büyüktür. Çünkü, bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi bireyin sosyal yaşamda gerekli olan sosyal becerileri kazanması ile olanaklıdır. Öğrencilerde sosyal becerilerin geliştirilmesi, pekiştirilmesi ve bu becerilerin değişik ortamlarda uygulamaya dönüştürülmesi ilköğretimin önemli işlevleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmada, ilköğretim öğretmenlerine göre öğrencilere kazandırılması gereken temel sosyal becerilerin neler olması gerektiği saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İlköğretim, Sosyal beceriler

Giriş

İlköğretim, toplumdaki bütün vatandaşların sahip olmaları gereken asgari ve ortak temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı önemli bir örgün eğitim aşamasıdır. İlköğretim, bireylere karşılaştıkları sorunları çözmede, toplum değerlerine uyum sağlamada ve toplum kurallarını uygulamada temel yeterlik kazandırır. Daha yalın bir anlatımla toplumu oluşturan bireylerin çevrelerini tanıyabilmeleri, geniş bir dünya görüşüne sahip olabilmeleri, içinde yaşadıkları topluma sağlıklı bir şekilde uyum yapabilmeleri, yurttaşlık haklarını kullanmak için gerekli bilgileri edinebilmeleri ve asgari düzeyde temel bilgi ve becerileri kazanmaları ilköğretimin önemli işlevlerindedir.

---

* Osmangazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi / ESKİŞEHİR
zcubukcu@ogu.edu.tr

** Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğretim Üyesi / ESKİŞEHİR
mgultekin@anadolu.edu.tr

Toplumdaki tüm bireylerin sahip olmaları gerekli olan temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmakla sorumlu olan ilköğretimde, öğrencilere kazandırılması gereken temel becerilerden biri de sosyal becerilerdir. Bireyin başkaları ile iyi ilişkiler kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, sorumluluk yüklenebilmesinde, başkalarına yardım etmesinde, haklarını kullanabilmesinde sosyal becerilerin önemi büyüktür. Çünkü, bireyin içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmesi bireyin toplumsal yaşamda gerekli olan sosyal becerileri kazanması ile olanaklıdır. Öğrencilerde sosyal becerilerin kazandırılması, pekiştirilmesi ve bu becerilerin değişik ortamlarda uygulamaya dönüştürülmesi ilköğretimin önemli işlevleri arasında yer almaktadır.

Sosyal Gelişim ve Sosyal Beceriler

Bireyin gelişiminde en önemli süreçlerden biri sosyalleşmedir. Sosyalleşme, bireylerin özellikle çocukların belirli bir grubun işlevsel üyeleri haline geldikleri ve grubun diğer üyelerinin değerlerini, davranışlarını ve inançlarını kazandıkları bir süreçtir. Her ne kadar bu süreç, doğumdan hemen sonra başlayıp bireyin yaşamı boyunca sürmekle birlikte, etkilediği davranışların çoğu ilk çocukluk döneminde belirgin duruma gelmektedir (Gander vd. 1993: 274).

Eğitimin önemli amaçlarından biri, bireylerin içinde buldukları topluma uyum yapmasına yardım etmektir. Bireyin içinde bulunduğu topluma istenilen bir biçimde uyum sağlaması diğer bir deyişle, toplumun etkin bir üyesi olabilmesi için sosyal gelişimini sağlıklı bir biçimde tamamlaması gerekir. Bireyin içinde yaşadığı toplumun kendisinden beklediği ve yapmasını istediği davranışları gösterecek biçimde yetişmesi onun sosyal gelişimi ile ilgilidir. Çünkü, çocuğun ilk yıllardaki sosyal gelişimi onun daha sonraki sosyal davranışlarının temelini oluşturur.

Sosyal gelişim, bireyin doğumundan yetişkin oluncaya kadar başka insanlarla olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği, ilgi duyduğu davranışların tümüdür. Çocuğun içinde yaşadığı toplumun bir üyesi haline gelmesi, toplumun bir parçası olduğunun bilincine varması, öğrenmesi onun sosyalleşmesidir. Başka bir deyişle, bireyin sosyalleşmesi, duygularını olduğu gibi tanımlama, onu yansıtmaya, ona zaman verme, dış dünya ile arasında köprü görevini görme, özdeşim kurabileceği bir kişi olmasıdır. Bireyde çeşitli tutum ve davranışların oluşması sosyal gelişiminin bir ürünüdür. Kişilik özellikleri sosyal çevrenin etkisi altında gelişir. Yaşam boyu devam eder. Daha yalın bir deyişle, sosyal gelişim bireyin toplum içinde insanlarla iyi ilişkiler kurması ve toplum yaşayışına uygun davranışlar sergilemesidir.

Çocuğun içinde bulunduğu topluma uyum sağlayabilmesi ve toplumla bütünleşebilmesi, toplumda geçerli olan davranışları kazanmasıyla olanaklıdır. Çocuk sosyal davranışları kazanarak, ailesinin, akrabalarının, arkadaşlarının kısaca toplumun bir parçası olduğunun bilincine varır ve sosyalleşmiş olur.

Bireyin yaşadığı toplumun yaşam biçimini ve toplumdaki rolünü öğrenerek toplumla bütünleşmesi anlamına gelen sosyalleşme, öğrenme yoluyla gerçekleşir. Çocuklar gözleyerek ya da model alarak sosyalleşirler.

Sosyal yönden gelişmiş yani sosyalleşmiş bir birey, içinde yaşadığı toplumun normlarına ve beklentilerine uygun davranışlar gösterir, kendi gereksinim ve istekleri ile toplumun istek ve beklentileri arasında denge sağlayabilir. Yine, birlikte yaşadığı insanlarla yardımlaşmayı, paylaşmayı, işbirliği yapmayı başarır ve duygularını yaşadığı kültüre uygun bir biçimde ifade edebilir (Çağdaş vd. 2002: 35-36). Öte yandan, bireylerin sosyal gelişimlerini tamamlayamamaları ya da sosyal gelişiminde eksikliklerinin olması onların gelecekteki sosyal davranışlarını olumsuz yönde etkilemektedir. En azından, bu bireylerin ileride sosyal ve duygusal sorunlarla karşılaşma olasılığı artmaktadır.

Bilişsel görevlere koşut olarak, eğitimin dolayısıyla okulun bireye kazandırması gerekli olan sosyal görevler de vardır. En önemli sosyal görevler, kişisel bağımsızlık kazanma, yaşlılarla geçinmeyi öğrenme ve bir cinsiyet rolü öğrenmedir (Gander vd.1993: 274).

Çocuklar öncelikle sosyal dünyalarını, daha sonra iç dünyalarını kavramaya başlarlar. Sosyal düşünce çocuğun yaşıyla da ilgilidir. Yaşla birlikte orantılı olarak daha iyi organize olur. Örneğin: Çocuğun kişiliği, kimliği. Çocuklar giderek sadece sosyal realite hakkında düşünmezler, fakat aynı zamanda kendileri ve diğerlerine ilişkin sosyal düşüncele de yer verirler (Berk 1997:432).

Gelişim teorileri içerisinde, Freud, psiko-analiz teorisiyle, beş aşamalı psiko-sosyal yapıya dayalı olarak gelişimle ilgili bir model oraya koymuştur. Bu modele göre sosyal nitelikler, pozitif tutumlar ya da çocuklar tarafından gösterilen davranışlardır. Gelişim teorileri içerisinde Piaget, bilişsel gelişim üzerine odaklanan bir teori ortaya koymaktadır.

İnsanların sosyal gelişimlerini açıklayan pek çok kuram bulunmaktadır. Bunların içerisinde Erikson'un psikolojik açıdan geliştirdiği kuram adından en çok sözü edilen kuramlardan birisidir. Erikson'a göre, bireyin psiko-sosyal gelişimi doğumdan ileri yaşlara doğru uzanan sekiz dönemde gerçekleşmektedir. Birbiriyle ilişkili olan bu dönemlerin her birinde birey, o döneme adını veren gelişim çatışması ya da karmaşası ile karşılaşmaktadır. Daha sonraki dönemlere sağlıklı olarak geçebilmek için bireyin bulunduğu dönemin gelişim çatışması ya da karmaşasını başarı ile atlatması gerekmektedir. Birey bu

karmaşa ya da çatışmalarla başa çıkabildiği oranda daha sağlıklı bir kişilik geliştirebilecektir (Eripek 1993: 155; Can 2000: 59).

Kholberg (1969), ben merkezci düşüncelerden denge ve düzeni korumaya, bireyin kendi ilkelerine sadık kaldığı en yüksek düzeylere, yasalar ve düzenden ziyade, bilinç ve düşünceler bağlamında davranışları tanımlamaya ilişkin, ahlaki gelişimi destekleyen altı aşamalı bir gelişim teorisi ortaya koymuştur (Akt. Cartledge, G vd. 1992: 10).

Bireyin topluma ve sosyal yaşantılara karşı tepkilerinin biçimi, başkalarıyla nasıl iletişim kuracağı, yaşamının ilk yıllarındaki öğrenme deneyimlerine bağlıdır. Bu deneyimler de, çocuğa sunulan olanaklara, bu olanakları değerlendirebilmek için sahip olduğu motivasyona, öğretmen ve yetişkinlerin rehberliğine bağlıdır. Bütün bu etkenler onun sosyal becerileri kazanarak sosyalleşmeyi öğrenmesini, grup içindeki yerini ve sosyal gelişimini etkiler. Başkalarıyla ilişkiler kurmanın olumlu ve olumsuz yönlerinin gelişimi, sosyal davranışlar açısından önemlidir.

Sosyal öğrenme kuramlarına göre de davranış, kişisel ve çevresel değişkenler arasındaki sürekli bir etkileşimin sonucudur. Çevresel koşullar, öğrenme yoluyla davranışı şekillendirir; buna karşılık kişinin davranışı da çevreyi şekillendirir (Atkinson, vd. 1995: 535). Sosyal öğrenme kuramcıları, davranışları belirlemede çevresel etmenler kadar bilincin de önemli bir rolünün olduğunu belirtmektedirler. Sosyal öğrenme kuramı, çevresel koşullanmalar karşısında bireyin edilgen olmadığını, aksine bireyin düşünerek, plan yaparak, karşılaştırmalarda bulunarak, yorum ve değerlendirmeler yaparak tepkide bulunduğunu savunmaktadırlar (Can 2000: 59).

Sosyal öğrenme kuramları, sosyal beceri eğitiminde çok yaygın olarak kullanılan prosedürlere ilişkin çerçeveyi ortaya koymaktadır. Sosyal öğrenme modeline göre bir birey, diğer bireylerin davranışlarını gözler ve sonra benzer koşullarda benzer bir biçimde davranarak davranışını sergiler. Bu modele göre pek çok sosyal davranış, öğrenilir. Özellikle gelişim yıllarında çocuklar yaşamlarındaki diğer bireylerin (aile, öğretmen akranları vb.) davranışlarını taklit ederek öğrenirler (Cartledge, G vd. 1992: 73).

Albert Bandura tarafından geliştirilen sosyal öğrenme kuramına göre öğrenme, modelden alma ya da gözleyerek gerçekleşmektedir. Bandura'nın sosyal bilişsel öğrenme kuramının dayandığı altı temel ilke vardır. Senemoğlu (1997: 228-230) bunları şu biçimde özetlemektedir:

1. Karşılıklı Belirleyicilik: Bandura'ya göre, bireysel faktörler, bireyin davranışı ve çevre, karşılıklı olarak birbirlerini etkilemekte ve bu etkileşimler bireyin sonraki davranışını belirlemektedir. Davranış çevreyi, çevre ise davranışı değiştirebilir.

2. *Sembolleştirme Kapasitesi*: İnsanoğlu, düşünme ve dili kullanma gücüne sahip olduğundan, geçmişi kafasında taşıyabilmekte, geleceği ise test edebilmektedir.

3. *Öngörü Kapasitesi*: İnsanlar, gelecekte başkalarının kendilerine nasıl davranacaklarını tahmin edebilmeli, hedeflerini belirleyebilmeli, geleceğini planlayabilmelidirler.

4. *Dolaylı Öğrenme Kapasitesi*: İnsanlar özellikle çocuklar, genellikle başkalarının davranışlarını ve davranışlarının sonuçlarını gözleyerek öğrenirler.

5. *Öz Düzenleme Kapasitesi*: İnsanlar, kendi davranışlarını kontrol edebilme yeteneğine sahiptirler. Elbette ki insanların davranışları, başkalarının gösterdikleri tepkilerden etkilenmektedir. Ancak, yine de davranışlarından kendileri sorumludur.

6. *Öz Yargılama Kapasitesi*: İnsanlar kendileri hakkında düşünme, yargıda bulunma, kendilerini yansıtma kapasitesine sahiptirler.

İnsanların kendilerini anlatma ve başkalarını anlama istekleri, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için değişik sosyal becerileri gerektirir. Bu beceriler onların davranışlarını oluşturur. Bazı insanlar bu becerilere sahip değildir. Bu durum onların kendi ihtiyaçlarını karşılamada çeşitli güçlüklerle karşılaşmalarına neden olmaktadır. Utangaçlık, yalnızlık, atılgan olmayan davranışlar, duygularını ifade edememe yetersizlik bu güçlüklerden bazılarıdır (Yüksel 1997).

Sosyal beceriler, çeşitli etkileşimlerde, bireyin hem kendisinin ve hem de diğer bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarını anlama ve o anlayışa uygun davranışlar gösterebilme olarak tanımlanmaktadır. Trower (1980), “sosyal beceriler” kavramı ile “sosyal beceri” kavramını birbirinden ayırmaktadır. Sosyal beceriler, “sıradan insanların sosyal etkileşimde kullandıkları ve kurallar tarafından yönetilen gerçek normatif öge davranışlar veya eylemler (bakış, sözcükler, vb.), ve tekil ögeler (selamlaşma) gibi ögelerin, eylemlerin veya senaryoların belirlenebilir ardışıklığı”, sosyal beceri ise, “bir hedefe yönelik, becerikli davranışın ortaya konması süreci” olarak tanımlanmaktadır. Genelde sosyal beceriler, sosyal olarak kabul edilebilen diğer bireylerle etkileşimde kişiyi yetkili kılan öğrenilmiş davranışlardır. Morgan’a göre (1980) sosyal beceriler, sadece diğer insanlarla etkileşimde pozitif ilişkileri başlatmak ve sürdürmek değil, fakat aynı zamanda amaçları doğrultusunda başarılı olma yeteneğini de kapsar (Akt. Cartledge, G vd. 1992: 7).

Cartledge ve Milburn (1983), sosyal beceri tanımlarının çoğunda şu ögelerin ortak olarak bulunduğunu belirtmektedir. Bu ögeler:

1. Başkalarından olumlu tepkiler getirecek ve olumsuz tepkilerin gelmesini engelleyecek, başkalarıyla etkileşimi olanaklı kılacak, sosyal olarak kabul edilebilir olan öğrenilmiş davranışlar olarak sosyal beceriler,

- 2.Çevrede etki bırakan, hedefe yönelik davranışlar olarak sosyal beceriler,
- 3.Duruma özgü ve sosyal içeriğe göre değişen sosyal beceriler,
- 4.Hem belirli gözlenebilir davranışlar, hem de gözlenemeyen bilişsel ve duygusal öğeler içeren davranışlar olarak sosyal beceriler (Cartledge, G vd. 1992: 7).
Akkök (1996: 2-3) ise, sosyal becerileri altı grupta toplamaktadır.

1. *İlişkiyi Başlatma ve Sürdürme Becerileri* : Dinleme, konuşmayı başlatma-sürdürme, teşekkür etme, kendini takdim etme, iltifat etme, yardım isteme, özür dileme, yönerge verme, ikna etme.

2. *Grupla Bir İş Yürütme Becerileri*: Başkalarının görüşlerini anlamaya çalışma, sorumluluk alma, şikayeti iletme.

3. *Duygulara Yönelik Beceriler*: Kendi duygularını anlama, duygularını ifade etme, başkalarının duygularını anlama, karşı tarafın kızgınlığı ile başetme, olumlu duygularını ifade etme, korku ile başetme.

4. *Saldırgan Davranışlarla Baş Etmeye Yönelik Beceriler*: İzin isteme, paylaşma, diğerlerine yardım etme, kızgınlığa uygun ifade etme ya da kontrol etme.

5. *Stres Durumlarıyla Başa Çıkma Becerileri*: Başarısız olunan durumla başetme, grup baskısıyla başetme, yalnız bırakılma ile başetme.

6. *Problem Çözme ve Plan Yapma Becerileri*: Çevreden bilgi toplama, amaç oluşturma, işe yoğunlaşma.

Bugün eğitim sürecinde, bireyin sosyal gelişimi, diğer gelişim alanları kadar önemli görülmektedir. Kendini ifade etme, kendine güven, çevresindeki insanlardan kabul görme, sosyal bağımsızlık vb. tüm bu becerilerin geliştirilmesi çabalarının temelinde, sosyal davranışları geliştirebilmek ve çocukların uygun davranışta bulduklarında desteklenmesi yer almaktadır (Akkök 1999: 20). Nitekim, R. Keitz (1987), eğitimin gelecekte daha iyi bir yaşama rehberlik edebilmesi için öğrencinin gereksinim duyacağı kimi becerileri kazandırması gerektiğini belirtmekte; bu becerilerin ise eleştirel düşünme becerisi, insan ilişkileri becerisi, kişisel beceriler ve sosyal beceriler olduğunu, bu nedenle insanlar kendi davranışlarından sorumlu olmayı ve başkalarını da düşünmek için sosyal becerileri öğrenmelidirler (Akt. Cartledge vd. 1992: 72).

Sonuç olarak çocukların kendisini ifade edebilmesi, özgüven kazanması, ailesi ve çevresindeki bireylerle ilişki kurabilmesi, arkadaşları tarafından kabul görmesi, sosyal anlamda bağımsızlık kazanması gibi becerilerin geliştirilmesi çabalarının temelinde öğrencilere sosyal davranışlar kazandırmak, uygun davrandıklarında onları desteklemek ve onları motive etmek bulunmaktadır. Bu nedenle, öğrencilere örgün öğretimin her bir basamağında, sosyal becerilerin kazandırılması, pekiştirilmesi ve geliştirilmesi için çaba sarf edilmelidir. Öğretmenler, öğrencilerin bu becerileri kazanabilmelerini sağla-

yabilecek nitelikte ne kadar çok etkinliklere ve düzenlemelere yer verirse o oranda sosyal becerileri kazandırma oranları yükselecektir. Çünkü, bu becerilerin kazanılması, öğrencinin akademik başarısında, sosyal ilişkilerinde, sosyal uyumlarında etkili bir faktör olabilmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim öğretmenlerine göre ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesini saptamaktır. Bu temel amaç doğrultusunda, alt amaçlar şu şekilde saptanmıştır.

1.İlköğretim öğretmenlerine göre, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesi (ilköğretimde öğrencilere öncelikle kazandırılması gereken beceriler) nedir?

2.İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesi, öğretmenlerin branşlarına göre farklılaşmakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Eğitimin temel amaçlarından birisi olan bireyin içinde bulunduğu topluma en iyi biçimde uyum yapması, büyük ölçüde bireyin toplum yaşamında kendisine gerekli olan sosyal becerileri kazanmasına bağlıdır. Bu nedenle günümüzde, bireylerin toplum yaşamı için gerekli olan temel sosyal becerileri kazanmaları, örgün eğitimin önemli işlevi arasında yer almaktadır. Bu işlevin gerçekleşmesinde temel sorumluluk da, ilköğretime düşmektedir. Çünkü ilköğretim, toplumdaki tüm vatandaşların sahip olmaları gereken temel bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırıldığı önemli bir eğitim basamağıdır.

Bu çalışmada, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken temel sosyal becerilerin önem derecesinin saptanması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, ilköğretim öğretmenlerinin hangi sosyal becerileri daha fazla önemsediklerini dolayısıyla, ilköğretimde öğrencilere hangi becerilerin öncelikle kazandırılması gerektiğini ortaya koyacaktır.

Sayıtlar

1.Araştırmada kullanılan veri toplama aracında yer alan sosyal beceriler, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken temel sosyal becerileri içermektedir.

2.Araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin veri toplama aracına verdikleri yanıtlar, öğretmenlerin gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu çalışma, araştırmaya katılan ilköğretim öğretmenlerinin veri toplama aracına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

Tanımlar

Sosyal Gelişim: Bireyin doğumundan itibaren tüm yaşamı boyunca başka insanlarla olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği ve ilgi duyduğu davranışların tümüdür.

Sosyal Beceri: Çeşitli etkileşimlerde bireyin hem kendisinin ve hem de diğer bireylerin duygu düşünce ve davranışlarını anlama ve o anlayışa uygun davranışlar gösterebilme.

Sosyal Davranış: İnsanların çevrelerindeki diğer insanlara karşı bilinçli ya da bilinçsiz olarak gösterdikleri tepkidir.

Yöntem

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracının hazırlanması ve uygulanması ile veri toplama aracı yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesini, ilköğretim öğretmenlerine uygulanan bir ölçme aracından elde edilen bilgilere dayalı olarak saptamaya çalıştığından tarama niteliğinde bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini, Eskişehir il merkezindeki ilköğretim okullarında görevli öğretmenler oluşturmaktadır. Evrenin sayı bakımından büyük olması nedeniyle evrenden örneklem alma yoluna gidilmiştir. Bunun için il merkezindeki okullardan “oransız küme örnekleme” yöntemi ile 10 ilköğretim okulu saptanmıştır. (Karasar 1998: 120). Bu 10 ilköğretim okulunda görevli öğretmenler çalışmanın örneklemini teşkil etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kişisel özellikleri çizelge 1’de gösterilmiştir.

Çizelge 1’de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğretmenlerin %58.7’sini kadın, %41.3’ünü de erkek öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre bakıldığında örneklemin %45.7’si 20 yıl ve üzerinde kıdeme sahip öğretmenlerden oluşmaktadır. En son bitirdikleri öğretim programı yönünden de eğitim önlisans mezunu öğretmenler grubun %43.3’ünü oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin branşlarına göre dağılımlarına bakıldığında öğretmenlerin %51.1’nin sınıf öğretmeni, yüzde 49.9’unun da branş öğretmeni olduğu görülmektedir. Branş öğretmenleri içinde grubun %8.2’sini Fen Bilgisi yine %8.2’sini ve Türkçe ve %8’sini de Matematik öğretmenleri oluşturmaktadır.

Çizelge 1. Örneklem Grubunun Kişisel Özellikleri

Personal Characteristic of Sample Group

Özellik	Grup	N	%	
Cinsiyet	Erkek	257	58.7	
	Kadın	181	41.3	
Mesleki Kıdem	1 yıldan az	7	1.6	
	1-5 yıl	35	8.0	
	6-10 yıl	50	11.4	
	11-15 yıl	66	15.1	
	16-20 yıl	80	18.3	
	20 yıl ve üzeri	200	45.7	
En Son Bitirilen Program	Eğitim Önlisans	181	43.3	
	Lisans Tamamlama	59	13.5	
	Lisans	118	26.9	
	Yüksek Lisans	3	0.7	
	Doktora	--	--	
	Başka	57	13.0	
	Yanıtsız	20	4.6	
Branş	Sınıf Öğretmeni	224	51.1	
	Fen Bilgisi öğretmeni	36	8.2	
	Sosyal Bilgiler Öğretmeni	24	5.5	
	Türkçe Öğretmeni	36	8.2	
	Matematik Öğretmeni	35	8.0	
	Yabancı Dil Öğretmeni	25	5.7	
	İş Eğitimi Öğretmeni	17	3.9	
	Din Bilgisi Öğretmeni	9	2.1	
	Resim Öğretmeni	9	2.1	
	Müzik Öğretmeni	6	1.4	
	Beden Eğitimi Öğretmeni	5	1.1	
	Başka	12	2.7	
	N=438			

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı, sosyal becerilere ilişkin çeşitli kaynaklar taranarak ve uygulanmış ölçeklere dayalı olarak hazırlanmıştır. Araç dört bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler yer almıştır. İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin saptanmasında ve ölçme aracının hazırlanmasında şu çalışmalar yapılmıştır.

Sosyal becerilerle ilgili çeşitli kaynaklar taranarak (Senemoğlu 1997; Akkök 1998) sosyal becerilerle ilgili beceriler ortaya çıkarılmıştır. Burada özellikle Akkök (1998), tarafından ilköğretim için saptanmış olan sosyal becerilerden büyük ölçüde yararlanılmıştır.

Saptanmış olan sosyal beceriler, gerekli düzeltme, kısaltma ve ayırıştırma çalışmaları yapıldıktan sonra, ana başlıklar altında listelenmiştir. Daha sonra birbiriyle çelişen, örtüşen ve bir başka başlık altında yinelenen beceriler ayıklanarak 6 ana başlık altında 50 maddelik bir beceri listesi oluşturulmuştur.

Elde edilen beceri listesi, önce bir ilköğretim okulundaki öğretmenlere uygulanarak bir ön denemesi yapılmıştır. Liste, daha sonra alandaki öğretim üyeleri tarafından incelenmiş ve onların görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu düzeltmeler sonucunda listeden kimi maddeler çıkartılmış ve liste 6 ana başlık ve 49 maddeden oluşmuştur. Son aşamada liste, yeniden incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Liste, “ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri”, “grupla iş yapma becerileri”, “duygulara yönelik beceriler”, “stres durumuyla başa çıkma becerileri”, “plan yapma ve problem çözme becerileri”, ve “özdenetimini koruma becerileri” ana başlıkları içermektedir.

İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesinin belirlenmesi için, öğretmenlerden ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerden 10 tanesini kaçınıcı sırada önemli gördüklerini 1 ile 10 arasında bir değer vererek işaretlemeleri istenmiştir.

Veri toplama aracı, Haziran 2003 tarihinde saptanmış olan okullardaki öğretmenlere araştırmacılar tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Veri toplama aracı ile toplanan verilerin çözümlemesine geçilmeden önce, veri toplama araçları tek tek incelenmiş, gerektiği biçimde doldurulmamış olanlar “geçersiz” sayılarak değerlendirmeye alınmamıştır. Geçerli sayılan veri toplama araçlarındaki yanıtlar bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Öğretmenlerin listedeki maddelere verdikleri yanıtların puanlarını hesaplamak için her bir madde için öngördükleri puanların toplamaları hesaplanmıştır. Veriler, bu toplam puanlar üzerinden değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgu ve Yorumlar

Bu bölümde veri toplama aracı yoluyla toplanan verilerin çözümü sonucu elde edilen bulgulara ve yorumlarına yer verilmiştir.

1. İlköğretim Öğretmenlerine Göre, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Becerilerin Önem Derecesi

Araştırmanın amacı kapsamında yanıtı aranan ilk soru, ilköğretim öğretmenlerine göre öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesinin belirlenmesidir. Bu amaçla, ilköğretim öğretmenlerinin öğrenci-

lere kazandırılması gereken sosyal beceri alanlarının önem derecesine ilişkin verdikleri yanıtların puanları çizelge 2 'de gösterilmiştir.

Çizelge 2 İlköğretim Öğretmenlerine Göre, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceri

Alanlarının Önem Derecesi

According to the primary school teachers, the importance degree of the skills that need to be gained by primary school

Sıra	Sosyal Beceriler	Puan
1	İlişkiyi Başlatma ve Sürdürme Becerileri	2638
2	Grupla İş Yapma Becerileri	2225
3	Plan Yapma ve Problem Çözme Becerileri	1906
4	Özdenetimini Koruma Becerileri	1573
5	Stres Durumu ile Başa Çıkma Becerileri	1283
6	Duygulara Yönelik Beceriler	1140
N=438		

Çizelge 2'de görüldüğü gibi ilköğretim öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri alanı “ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri”dir. Bunu sırasıyla “grupla iş yapma becerileri”, “plan yapma ve problem çözme becerileri”, “özdenetimini koruma becerileri”, “stres durumu ile başa çıkma becerileri” ve duygulara yönelik beceriler izlemektedirler. Çizelgedeki verilerden, ilköğretim öğretmenlerinin “ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri” ile “grupla iş yapma becerileri”nin kazandırılmasını daha fazla önemli gördükleri duygulara yönelik becerileri ise diğer beceri alanları kadar önemsemedikleri söylenebilir.

İlköğretim öğretmenlerine göre, öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesi çizelge 3'te gösterilmiştir.

Çizelge 3 İlköğretim Öğretmenlerine Göre, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Becerilerin

Önem Derecesi

According to the primary school teachers, the importance degree of the skills that need to be gained by primary school

Sıra		Puan
1	Haklarını koruma ve savunma	590
2	Başarısız olunan bir durumla başa çıkma	576
3	İşbirliği yapma	557
4	Özür dileme	451
5	Ne yapacağına karar verme	439
6	Başkalarının haklarına saygı gösterme	432
7	Dinleme	425
8	Problemin nedenlerini araştırma	390
9	Duyularını ifade etme	370
10	Araştırma ve öğrenme isteği içinde olma	350
N=438		

Çizelge 3'te görüldüğü gibi ilköğretim öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri "haklarını koruma ve savunma" becerisidir. Bunu sırasıyla "başarısız olunan bir durumla başa çıkma", ve "işbirliği yapma" becerileri izlemektedir. Bunların dışında "özür dileme", "ne yapacağına karar verme", "başkalarının haklarına saygı gösterme", "dinleme", "problemin nedenlerini araştırma", "duygularını ifade etme" ve "araştırma ve öğrenme isteği içinde olma" becerileri de ilköğretim öğretmenleri tarafından önemli görülmektedir.

2. İlköğretim Öğretmenlerinin Branşlarına Göre, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Becerilerin Önem Derecesi

İlköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre, sosyal becerilerin sosyal beceri alanlarına göre önem derecesi çizelge 4'de gösterilmiştir.

Çizelge 4 Öğretmenlerin Branşlarına Göre, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Beceri Alanlarının Önem Derecesine İlişkin Puan Dağılımları

Scattering of the points of the importance degree of the social skills that need to be gained by primary school according to the primary school teachers' branch

Branş	Sıra	Sosyal Beceriler	Puan
Sınıf Öğretmeni	1	İlişkiyi Başlatma ve Sürdürme Becerileri	1395
	2	Grupla İş Yapma Becerileri	1149
	3	Plan Yapma ve Problem Çözme Becerileri	835
	4	Özdenetimini Koruma Becerileri	777
	5	Stres Durumu ile Başa Çıkma Becerileri	610
	6	Duyulara Yönelik Beceriler	582
Branş Öğretmeni	1	İlişkiyi Başlatma ve Sürdürme Becerileri	1243
	2	Grupla İş Yapma Becerileri	1076
	3	Plan Yapma ve Problem Çözme Becerileri	1071
	4	Özdenetimini Koruma Becerileri	796
	5	Stres Durumu ile Başa Çıkma Becerileri	673
	6	Duyulara Yönelik Beceriler	558
N=438			

Çizelge 4’de görüldüğü gibi, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceri alanları, ilköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre farklılık göstermemektedir. Gerek sınıf öğretmenleri ve gerekse branş öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri alanı “ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri”dir. Bunu sırasıyla “grupla iş yapma becerileri”, “plan yapma ve problem çözme becerileri”, “özdenetimini koruma becerileri”, “stres durumu ile başa çıkma becerileri” ve duygulara yönelik beceriler izlemektedirler. Çizelgedeki verilerden, gerek sınıf öğretmenleri ve gerekse branş öğretmenlerine göre, sosyal beceri alanlarının önem derecesinin birbirine benzer olduğu söylenebilir.

İlköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre, öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin önem derecesi çizelge 5’de gösterilmiştir.

Çizelge 5’de görüldüğü gibi, ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler, ilköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre farklılık göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri “haklarını koruma ve savunma” becerisi iken, branş öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri “başarısız olunan bir durumla başa çıkma” becerisidir. Bunun yanında gerek sınıf öğretmenleri ve gerekse branş öğretmenlerinin ilk üç sırada önemli gördükleri sosyal beceriler benzerdir. Aynı biçimde “özür dileme” “ne yapacağına karar verme” ve “problemin nedenlerini araştırma” becerileri her iki grubun da önemsedikleri beceriler arasında yer almaktadır. Bunların dışında “teşekkür etme”, “duygularını ifade etme”, “bir gruba katılma” ve “başkalarının görüşlerini anlamaya çalışma” sınıf öğretmenleri tarafından önemli görülürken; “dinleme”, “araştırma ve öğrenme isteği içinde olma”, “başkalarının haklarına saygı gösterme”, “araştırma ve öğrenme isteği içinde olma” ve “soru sorma” becerileri de branş öğretmenleri tarafından önemli görülmektedir.

Çizelge 5 İlköğretim Öğretmenlerine Göre, İlköğretimde Öğrencilere Kazandırılması Gereken Sosyal Becerilerin Önem Derecesi

According to the primary school teachers' branches, the degrees of importance of the social skills that need to be gained by primary school students

Branş	Sıra	Sosyal Beceriler	Puan
Sınıf Öğretmeni	1	Haklarını koruma ve savunma	295
	2	Başarısız olunan bir durumla başa çıkma	271
	3	İşbirliği yapma	253
	4	Özür dileme	246
	5	Ne yapacağına karar verme	208
	6	Problemin nedenlerini araştırma	186
	7	Teşekkür etme	185
	8	Duygularını ifade etme	175
	9	Bir gruba katılma	168
	10	Başkalarının görüşlerini anlamaya çalışma	159
Branş Öğretmeni	1	Başarısız olunan bir durumla başa çıkma	305
	2	İşbirliği yapma	304
	3	Haklarını koruma ve savunma	295
	4	Dinleme	270
	5	Ne yapacağına karar verme	231
	6	Araştırma ve öğrenme isteği içinde olma	226
	7	Başkalarının haklarına saygı gösterme	211
	8	Özür dileme	205
	9	Problemin nedenlerini araştırma	204
	10	Soru sorma	193
N=438			

Sonuç ve Öneriler

Sonuçlar

1. İlköğretim öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri alanı “ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri”dir. Bunu sırasıyla “grupla iş yapma becerileri”, “plan yapma ve problem çözme becerileri”, “özdenetimini koruma becerileri”, “stres durumu ile başa çıkma becerileri” ve “duygulara yönelik beceriler” izlemektedirler.

2. İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceri alanları ilköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre farklılık göstermemektedir. Gerek sınıf öğretmenleri ve gerekse branş öğretmenlerine göre, sosyal beceri alanlarının önem derecesi değişmemektedir.

3. İlköğretim öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri “haklarını koruma ve savunma” becerisidir. Bunu sırasıyla “başarısız olunan bir durumla başa çıkma”, ve “işbirliği yapma” becerileri izlemektedir. Bunların dışında “özür dileme”, “ne yapacağına karar verme”, “başkalarının hakla-

rına saygı gösterme”, “dinleme”, “problemin nedenlerini araştırma”, “duygularını ifade etme” ve “araştırma ve öğrenme isteği içinde olma” becerileri de ilköğretim öğretmenleri tarafından önemli görülmektedir.

4. İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler ilköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre farklılık göstermektedir. Sınıf öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri “haklarını koruma ve savunma” becerisi iken, branş öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceri, “başarısız olunan bir durumla başa çıkma” becerisidir. Bunun yanında gerek sınıf öğretmenleri ve gerekse branş öğretmenlerinin ilk üç sırada önemli gördükleri sosyal beceriler benzerdir. Aynı biçimde “özür dileme”, “ne yapacağına karar verme” ve “problemin nedenlerini araştırma” becerileri her iki grubun da önemsedikleri beceriler arasında yer almaktadır. Bunların dışında “teşekkür etme”, “duygularını ifade etme”, “bir gruba katılma” ve “başkalarının görüşlerini anlamaya çalışma” sınıf öğretmenleri tarafından önemli görülürken; “dinleme”, “araştırma ve öğrenme isteği içinde olma”, “başkalarının haklarına saygı gösterme”, “araştırma ve öğrenme isteği içinde olma” ve “soru sorma” becerileri de branş öğretmenleri tarafından önemli görülmektedir.

Öneriler

1. Öğretmenler ilköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken temel sosyal beceri alanlarının önem derecesini belirlemişlerdir. Buna göre, önce ilişkiyi başlatma ve sürdürme becerilerinden başlayarak, grupla iş yapma becerileri, plan yapma ve problem çözme becerileri, özdenetimini koruma becerileri, stres durumu ile başa çıkma becerileri ve duygulara yönelik becerileri ilköğretim öğrencilerine mutlaka kazandırılmalıdır.

2. İlköğretim öğretmenlerinin en çok puan verdikleri sosyal beceriler olan haklarını koruma ve savunma, başarısız olunan bir durumla başa çıkma, işbirliği yapma, özür dileme, ne yapacağına karar verme, başkalarının haklarına saygı gösterme, dinleme, problemin nedenlerini araştırma, duygularını ifade etme ve araştırma ve öğrenme isteği içinde olma becerileri ilköğretimde öğrencilere öncelikle kazandırılmalıdır.

Kaynakça

- AKKÖK, Füsün (1996), *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi*, Öğretmen El Kitabı, Ankara: MEB. Basımevi.
- ATKINSON Rita, ATKINSON Richard C., HILGARD Ernest R. (1995), *Psikolojiye Giriş - I*, Çeviren: Kemal
- Atakay, Mustafa Atakay, Aysun Yavuz. Sosyal Yayınlar.
- BERK, Laura.E. (1997), *Child Development*, London: Allyn and Bacon.
- CAN, Gürhan (2000), “Çocuk Gelişimi Kuramları”, *Çocuk Gelişimi ve Psikolojisi*, (Editör: Esra Ceyhan).

- Eskişehir: Anadolu Üniversitesi A.Ö.F: Yayınları.
- ÇAĞDAŞ, Aysel, SEÇER, Zarife (2002), *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*, Birinci Baskı. Ankara: Nobel Yayınevi.
- CARTLEDGE, G. and MILBURN, J. F. (1992), *Teaching Social Skills to Children*, New York:Pergamon Press.
- ERİPEK, Süleyman (1993), “*Gençlik Döneminin Bedensel Zihinsel ve Psiko-Sosyal Gelişim Özellikleri*”,
- Eğitim Bilimlerinde Çağdaş Gelişmeler, Eskişehir:Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları No: 208.
- GANDER, Mary J., GARDİNER, Harry W. (1993), *Çocuk ve Ergen Gelişimi*, Çeviri: Ali Dönmez, Nermin
- Çelen, Bekir Onur. 3. Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.
- GÜÇLÜ, Nezahat (1998), “*Okul Müdürlerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*”. VII: Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Cilt.II. s.739-742.
- GÜLTEKİN, Mehmet (1999), *Temel Eğitim İkinci Kademe İçin Alternatif Program Modelleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. No:52.
- GÜRKAN, Tanju (1993), *İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları ile Benlik Kavramları Arasındaki İlişki*, Ankara.
- KARASAR, Niyazi (1998), *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Sekizinci Baskı. Ankara: Nobel Yayınevi.
- SENEMOĞLU, Nuray (1997), *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Ankara:1997.
- TOFFLER, Alvin (1981), *Gelecek Korkusu “Şok”*, (Çeviren Selami Sargut), Altın Kitaplar, 1981.
- YÜKSEL, G. (1997), “*Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi. Üniv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- VARIŞ, Fatma (1981), *Eğitim Bilimine Giriş*, Ankara: Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fakültesi Yay.
- _____ (1998), *Eğitimde Program Geliştirme “Teori ve Teknikler”*, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- _____ ve diğerleri (1994), *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Atlas Kitabevi.

Sosyal Beceriler	Puan
I. İlişkiyi Başlatma ve Sürdürme Becerileri	2638
1. Dinleme	425
2. Konuşmayı başlatma	75
3. Konuşmayı sürdürme	105
4. Soru sorma	347
5. Teşekkür etme	280
6. Kendini tanıtmaya	119
7. Başkalarını tanıtmaya	48
8. İltifat etme	69
9. Yardım isteme	264
10. Özür dileme	451
11. İkna etme	107
12. Yönerge verme	56
13. Yönergelere uyma	108
14. İzin isteme	184
II. Grupla İş Yapma Becerileri	2225
15. Bir gruba katılma	292
16. İşbirliği yapma	557
17. Grup düzenine saygı duyma	142
18. Gruptaki iş bölümüne uyma/uzlaşma	198
19. Grup çalışmasında etkin olma	150
20. Grupta sorumluluğunu yerine getirme	284
21. Başkalarının görüşlerini anlamaya çalışma	280
22. Gruptaki tüm arkadaşlarına aynı ölçüde değer verme	195
23. Gruba güven verme ve inandırıcı olma	127
III. Duygulara Yönelik Beceriler	1140
24. Kendi duygularını anlama	177
25. Duygularını ifade etme	370
26. Başkalarının duygularını anlama	252
27. Kendini ödüllendirme	53
28. Arkadaşlarına iltifat etme, onları ödüllendirme	167
29. Korkusunu dile getirme	121
IV. Stres Durumuyla Başa Çıkma Becerileri	1283
30. Başarısız olunan bir durumla başa çıkma	576
31. Grup baskısı ile başa çıkma	115
32. Utanılan bir durumla başa çıkma	126
33. Yalnız bırakılma ile başa çıkma	70
34. Karşı tarafın tahrikleri (kızgınlıkları) ile başa çıkma	124
35. Alay etme ile başa çıkma	162
36. Korku ve kaygı ile başa çıkma	110
V. Plan Yapma ve Problem Çözme Becerileri	1906
37. Ne yapacağına karar verme	439
38. Problemin nedenlerini araştırma	390
39. Amaçlarını ortaya koyma	249

40. Bilgiyi toplama	211
41. Karar verme	182
42. Bir işe yoğunlaşma	85
43. Araştırma ve öğrenme isteği içinde olma	350
VI. Özdenetimini Koruma Becerileri	1573
44. Haklarını koruma ve savunma	590
45. Başkalarının haklarına saygı gösterme	432
46. Kızgınlığını kontrol etme	117
47. Coşku ve heyecanını kontrol etme	69
48. Tahriklere kapılmama	186
49. Kavgadan uzak durma	179

Social Skills That Need to be Gained by Primary School Students

Assist. Prof. Dr. Zühal ÇUBUKÇU*
Assist. Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN**

Abstract: Context. One of the objectives of primary school in our country is to furnish students with necessary basic knowledge, skills, behaviours, and habits to make them good citizens. One of the basic skills that need to be gained by students is social skill in primary education. Social skills have crucial importance for an individual to make good relationship, obey the social rules, take responsibility, help others, and use his/her rights. Because, being a member of society, being conscious that he/she is part of the society and, doing social responsibility can only be come true by individual's gaining social skills. Improvement, reinforcement of these skills and converting them into practice in different conditions, are important functions of the primary education. In this study, according to primary school teachers, necessary basic social skills that need to be gained by students are tried to be established.

Key Words: Primary education, Social skill

---

* Osmangazi Universty, Faculty of Education / ESKİŞEHİR
zcubukcu@ogu.edu.tr

** Anadolu University, Faculty of Education / ESKİŞEHİR
mgultekin@anadolu.edu.tr

Социальные навыки необходимые для привития ученикам начальной школы

Помощник Доцента Доктор Зухаль Чубукчу*
Помощник Доцента Доктор Мехмет Гультекин**

Резюме: Одной из целей начального образования в нашей республике привить каждому турецкому ребенку необходимые для развития в нем полноценного гражданина основные навыки и привычки в поведении и необходимые знания. Одним из основных навыков, необходимых для привития ученикам в начальном образовании это социальные навыки. Социальные навыки играют большую роль в построении отношений личности друг с другом, в соблюдении им общественных норм, в помощи другим людям и в правильном использовании своих прав. Так как для того чтобы личность стала членом общества, в котором живет, для осознания того, что она часть этого общества и для исполнения всех своих обязанностей перед этим обществом возможно лишь с приобретением социальных навыков. Развитие, укрепление социальных навыков и применение этих навыков в различных ситуациях является одной из немаловажных функций начального образования. Эта работа является попыткой прилаживания с точки зрения педагогов необходимых основных социальных навыков для учеников начальных классов.

Ключевые слова: начальное образование, социальные навыки

---

* Университет Османгази Образовательный Факультет, Отделение Образовательных Наук/ Эскишехир
zcubukcu@ogu.edu.tr

** Анатолийский Университет Образовательный Факультет, Отделение Начального Образования
Эскишехир
mgulteki@anadolu.edu.tr